

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

Grundtvig multilateral project **Project FINALLY** Financial literacy for the Roma

...to raise the level of financial literacy for the Roma adults

Finančna pismenost za Rome

... dvigniti raven finančne pismenosti odraslih Romov

**Strokovni svet za izobraževanje odraslih
Ljubljana, 22. 10. 2015**

**Marjeta Gašperšič, Gabi Ogulin Počrvina
RIC Novo mesto**

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

PARTNERJI

Vodilni partner

RIC Novo mesto

Partnerji v projektu

- Faculty of Economics, University of Nis, Srbija
- Faculty of Health Sciences and Social Work, Trnava University, Slovaška
- Codici Agenzia di Ricerca Sociale s.c., Italija
- Health and Social Development Foundation (HESED), Bulgarija
- Research Center of University of Piraeus, Grčija
- Techniki Ekpaideftiki, Grčija
- Action Synergy S.P.

Trajanje:
1. 11. 2012 – 31.1.2016

Financer:
Evropska unija skozi program
Vseživljenjsko učenje

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

NAMEN projekta

Z razvojem programa prispevati k boljši finančni pismenosti odraslih Romov, kar lahko pripomore k večji kakovosti njihovega življenja.

GLAVNI REZULTATI projekta

FINALLY izobraževalni program

FINALLY pripomočki, gradivo za poučevanje in učenje finančne pismenosti Romov

E-knjiga raziskave o potrebah po finančni pismenosti Romov

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

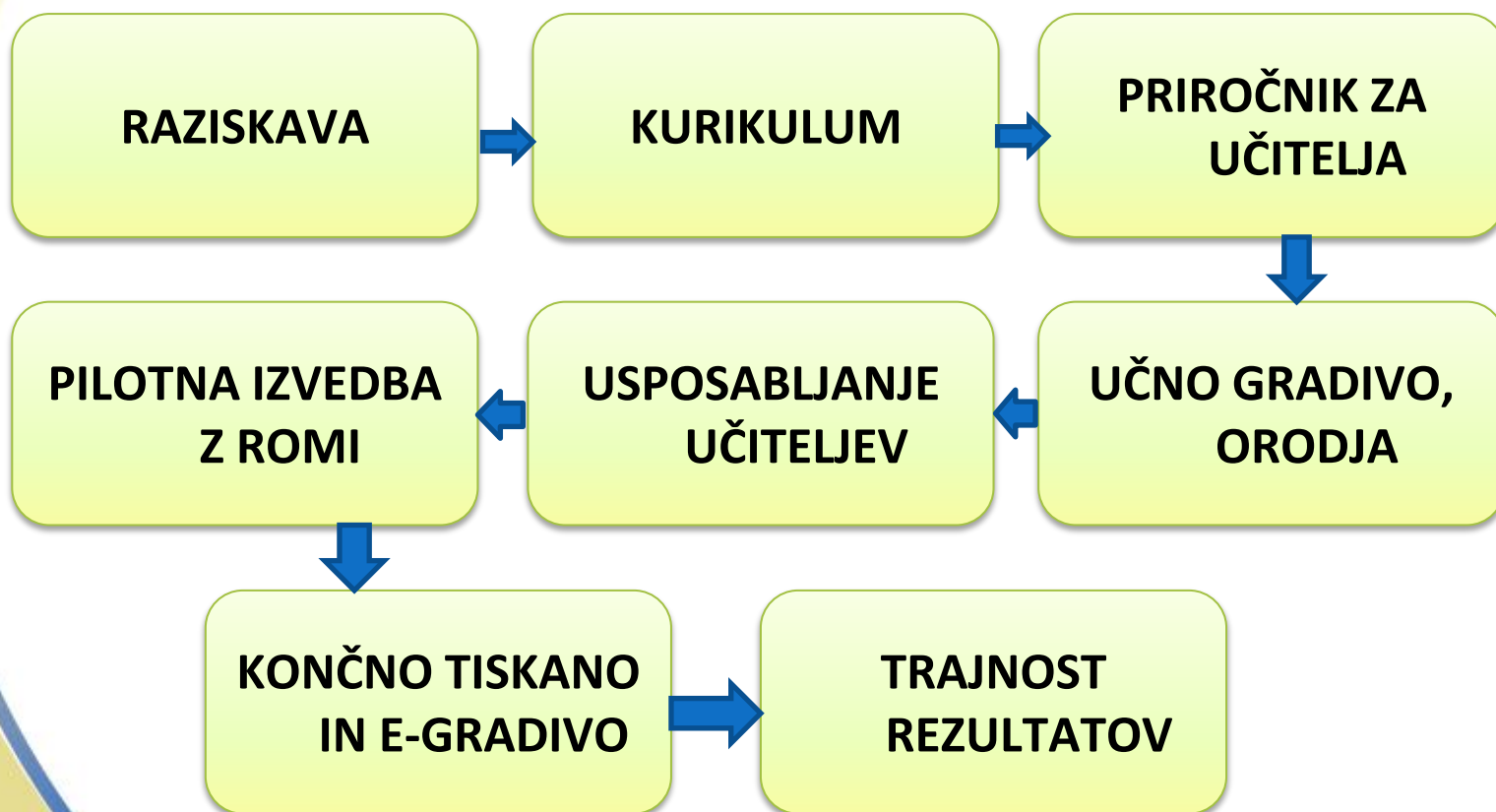

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZVOJ programa – KORAK ZA KORAKOM

PONUJMO
ODRASLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

Metodologija: 2 fokusni skupini (13 in 9 oseb) / **11 fokusnih skupin skupno**

- 20 vodenih intervjujev z Romi / **115 pol-strukturiranih intervjujev skupno**
- mestno in podeželsko okolje

National reports of Needs Analysis:

Finally Needs Analysis E-book

<http://finally.splet.arnes.si/wp2-needs-assessment/>

<http://finally.splet.arnes.si/wp7-dissemination/>

PONUJIMO
ODRASLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

Izpeljava intervjujev:

- v naseljih, pri njih doma
- trajanje približno po 45 minut
- negotovost, prestrašenost, tudi prikrivanje

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

<http://finally.splet.arnes.si/>

Teme vprašanj:

- Viri dohodka
- Vzorci potrošnje
- Vidiki ekonomske uspešnosti
- Varčevanje/investicije, krediti
- Odnos do bančnih storitev in pomoči za finančno upravljanje s premoženjem
- Načrtovanje prihodnosti

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

<http://finally.splet.arnes.si/>

Viri prihodkov:

- **Mesečni prihodki na družino:** 300-1.500 evrov
- **Denarna socialna pomoč** v povprečju 400 evrov na družino
- **Otroški dodatek:** 100 – 600 evrov na družino
- **Dodatek za izobraževanje:** 130 – 250 evrov
- **Štirim vprašanim je bila redni dohodek plača**, v povprečju 600 evrov na mesec; prihodek partnerja, hčerke/sina; invalidska pokojnina, pokojnina po pokojnem možu

POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

<http://finally.splet.arnes.si/>

Glavnino prihodkov vprašani porabijo za:

- prehrano,
- plačilo položnic (voda, elektrika, telekomunikacijske storitve, zavarovanje),
- tobak (tretjina 45-200 evrov)
- gorivo (50-100 evrov mesečno)

- Veliko denarja gre tudi za rojstnodnevne zabave/darila.

POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

<http://finally.splet.arnes.si/>

Ugotovitve:

Če bi imeli veliko denarja...

- večina odgovorila, da bi najprej poskrbeli za bivanjske razmere;

Varčevanje:

- Nekaterim uspelo nekaj prihraniti - obnavljajo domove

Bančne institucije:

- Nezaupanje
- Utečena praksa neformalnega izposojanja denarja – oderuške obresti tudi do 100%

POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

RAZISKAVA o finančni pismenosti odraslih Romov v našem okolju

<http://finally.splet.arnes.si/>

Prednostne vsebine – ugotovitve:

- Razvijanje pozitivnega odnos do denarja in dela (zaposlitve)
- Kako porabiti denar racionalno (kaj kupiti, kje kupiti, kako zmanjšati račune ...)
- Finančno načrtovanje - kako razdeliti sredstva skozi mesec
- Kako prihraniti denar, če si brez zaposlitve
- Tveganja pri neformalnih posojil in terjatvah
- Poznavanje bančnih storitev, posojil
- Kako preživeti z majhnimi dohodki
- Kako povečati dohodek
- Možnosti za samozaposlitev

POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

KAJ ŽELIMO DOSEČI Z USPOSABLJANJEM FINANČNE PISMENOSTI MED ROMI?

- **Pri udeležencih povečati zavedanje o njihovih vsakdanjih odhodkih in analiziranje njihovih dobrih ter slabih praks.**
- **Izboljšati sposobnost načrtovanja in postavljanja prioritet.**
- **V sodelovanju z udeleženci razviti pristope za varčevanje in vlaganje denarja ter povečanje dohodka.**
- **Razviti sposobnost ocenjevanja tveganj pri posojilih in dolgovih.**

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

KLJUČNE KOMPETENCE

Finančna pismenost v povezavi z drugimi kompetencami

„Kompetenca je sposobnost posameznika, da uporablja pridobljeno znanje in veščine v skladu s svojimi vrednotami in mišljenji v različnih ter nepredvidljivih situacijah.“

- **Matematična pismenost:** osnovne matematične operacije, računanje, računanje z odstotki, logično sklepanje, razumevanje pojavov (npr. načrtovanje nakupa, primerjava cen, izračun nakupa itn.) , pravice potrošnikov, rokovanje z denarjem;
- **Samoiniciativnost in podjetništvo:** zna racionalno delati z denarjem, zna se spopasti z novimi situacijami, kreativnost, načrtovanje, imeti ideje, ukrepati;

POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

KLJUČNE KOMPETENCE – finančna pismenost v povezavi z drugimi kompetencami

- **Komunikacija v tujem jeziku**, kajti njihov materni jezik je romščina: sposobnost verbalne komunikacije, branje, pisanje; razumevanje slišane/prebrane; razumljiva komunikacija (vsakodnevne situacije, na primer v trgovini, na banki ipd.)
- **Digitalna pismenost**: uporaba mobilnih aplikacij za upravljanje porabe denarja; iskanje informacij;

Znanje postaja orožje razvoja!

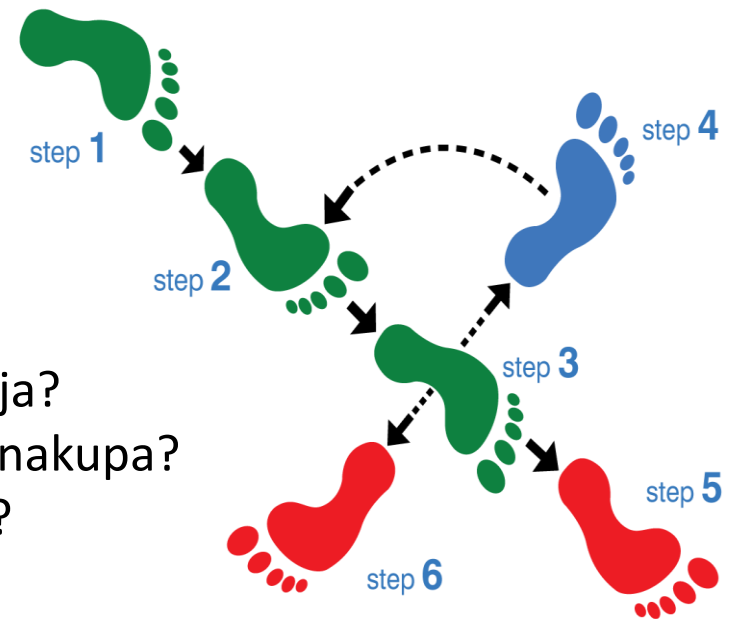
POUČIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

3+3 koraki

Pametne poti

1. korak: Tvoj prihodek
2. korak: Načrtovanje izdatkov
3. korak: Ali mi primanjkuje denarja?
Si lahko premislim glede nakupa?
4. korak: Bi denar raje privarčeval?
5. korak: Izposojanje denarja
6. korak: Kako lahko povečam svoj dohodek

56-URNI IZOBRAŽEVALNI PROGRAM

Ciljna skupina: mladi Romi 18-30 let

Modul 1: Družinski proračun - prihodki in poraba

(potrebe in želje, kako izdelati družinski proračun kako se izogniti preveliki porabi, pomen dobrih nakupovalnih navad, nadziranje porabe) - **18 ur**

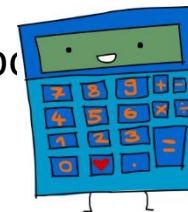
Modul 2: Varčevanje (načrtovanje ciljev, osnove varčevanja, zakaj varčevati, kako varčevati, kako izdelati načrt varčevanja, možnosti varčevanja preko finančnih institucij) – **12 ur**

Modul 3: Razumno izposojanje/zadolževanje

(smiselnost izposojanja, pasti zadolževanja, izbira posojilodajalca in vrste posojila, kontrola nad zadolževanjem) – **16 ur**

Modul 4: Kako povečati prihodke (iskanje zaprte možnosti samozaposlitve) – **10 ur**

Pogoji in priporočila za izvajanje programa

Pogoji za izvajanje:

- Trajanje programa
- Pogoji za vpis, napredovanje in zaključek programa
- Organizacija izobraževalnega programa
- Prostor in oprema
- Priporočeno število udeležencev: 12-15
- Priporočena izvajalca: 2 učitelja ali učitelj in romski mediator
- Metodološka priporočila

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

VSAKO SREČANJE

- Uvodna motivacija – razprava, igra...
- Osrednji del – delavnica
- Zaključna evalvacija – merjenje:
 - počutja v skupini,
 - učinkovitosti skupinskega dela,
 - uspešnosti pri doseganju ciljev;
 - uspešnosti pri doseganju posameznikovih pričakovanj...

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

TEMELJNI PRISTOPI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

- **Na udeleženca osredinjen učni proces** (aktivno sodelovanje, življenjske izkušnje, predznanje, izražanje mnenj)
- **Povezanost učnih vsebin z življenjskim okoljem udeležencev** (konkretne, realne situacije)
- **Princip integracije** (nenehno učenje tudi po koncu srečanja)

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

TEMELJNI PRISTOPI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

- **Uporaba metod, ki spodbujajo sodelovanje** udeležencev in jih motivirajo za učenje.
- Izvajalec mora ob predlaganih orodjih imeti ves čas pripravljena tudi **rezervna orodja**.
- Izvajalec mora z udeleženci **vzpostaviti partnerski odnos** (priporočamo 2 izvajalca v skupini).

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

METODE IN PRIPOMOČKI V PROGRAMU FINANČNA PISMENOST ZA ROME

- Viharjenje možganov
- Pogovor, razprava
- Timsko delo
- Ogledi kratkih filmov
- Simulacija
- Uporaba fotografij
- Igranje vlog
- Uporaba časopisnih člankov
- Terenske vaje
- Letaki
- Eksperimentiranje
- Kvizi
- Didaktične igre

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

GRADIVO za učitelja za izvedbo usposabljanja v angleškem jeziku in vseh jezikih partnerskih držav

KURIKULUM

**PRIROČNIK ZA
UČITELJA**

DELOVNI ZVEZKI

**DIDAKTIČNA IGRA
ROMONOPOLY**

PPT PREDSTAVITVE

PONUĐIMO
ODRASLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

PILOTNE IZVEDBE

- **od maja do oktobra 2015 v vseh partnerskih državah**
- **Učitelji, strokovni delavci v/na CSD, ZRSZ, zaporih, občinah (20 oseb):** 24-urno usposabljanje
 - 16 ur izobraževanja v učilnici
 - 8 ur samostojnega učenja
- Vsebina: utemeljitev programa, ciljne skupine, didaktični pristopi, vsebinska predstavitev modulov, uporabne metode, gradiva, pripomočki
- **Romi (15 oseb)** – celoten 56-urni program

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

Mnenja/ splošna ocena programa iz usposabljanja za izvajalce:

- *Splošna ocena: zelo dobre konkretne vaje. Priporočila bi tistim, ki želijo narediti premik pri ljudeh, ki ne znajo razpolagati z denarjem.*
- *Izobraževanje mi je bilo všeč, uporabno je tudi zame osebno in vidim možnosti pri delu z romskimi učenci. Bi ga priporočila romskim pomočnikom, učiteljem, ki delajo z otroki in tudi drugim strokovnim delavcem, ki delajo z mlajšimi odraslimi Romi.*
- *Da, ker je program prenosljiv na druge skupine.*
- *Zelo uporabne vsebine.*
- *Usposabljanje je uporabno, vendar menim, da bom izkoristila posamezne dele in ne program v celoti za populacijo s katero delam.*
- *Program je dobro zasnovan, vendar je potrebno poudariti, da to ni kratkoročna zadeva, da se bodo videli rezultati, bi bilo potrebno kontinuirano delati na tem dolgoročno.*

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

Mnenja udeležencev usposabljanja za izvajalce, katere vsebine se jim zdijo najbolj uporabne

- Načrtovanje družinskega proračuna in pametno načrtovanje porabe denarja**
- Nadzorovanje porabe in pametno nakupovanje (pomembnost dobrih potrošnih navad, nakupovalni seznam, nakupovalne prioritete itd.)**

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

Mnenja udeležencev Romov, katere vsebine se jim zdijo najbolj uporabne

- Obresti in obrestne mere (13 udeležencev)
- Samozaposlovanje (13)
- Varčevanje (13)
- Želje vs. potrebe (6)
- Prihodki (4)
- Sestavljanje nakupovalnega seznama(4)

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

IZBOLJŠAVE PO PILOTNIH IZVEDBAH

- nekatere naloge združili ali razdelili
- nekaterim nalogam premaknili vrstni red
- nekatere naloge nadgradili oz. dopolnili

Dolžina in vsebina programa ostaja ista, saj so odzivi pozitivni tako s strani Romov kot učiteljev.

Novice iz pilotnih izvedb

<http://finally.splet.arnes.si/wp4-development-of-finally-toolbox/>

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

POVABILO na mednarodno konferenco

International conference
Broaden Horizons
Networks and Experiences for successful Roma inclusion

26th and 27th November
Dolenjske Toplice, Slovenia

The conference will be held under the honorary patronage of his Excellency Borut Pahor, the President of the Republic of Slovenia.

<http://www.en.broadenhorizons.si/>

<http://finally.splet.arnes.si/>

PONUJIMO
ODRASLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!

Poglejte in preberite:

www.project-finally.eu

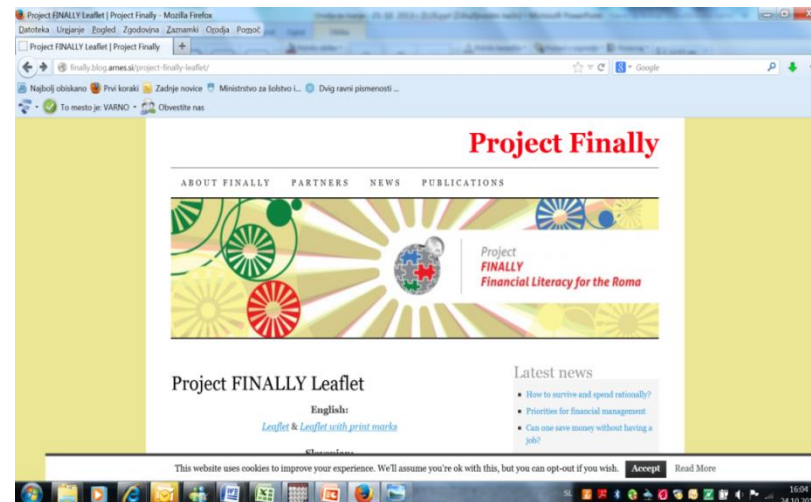
Več informacij:

mag. Gabi Ogulin Počrvina

Tel: 05 907 57 12

GSM: 031 746 003

gabi.ogulin.pocrvina@ric-nm.si

Če želite prejemati projektne novice (e-bilten) pišite na gabi.ogulin.pocrvina@ric-nm.si

POUKDIMO
ODRAŠLIM
KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE